

83-491

82989

EINDVERSLAG AKU~contactpersonen

Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

BMS001005841
S2989
Grijze Literatuur

371:37.036:374.036

83-491

EINDVERSLAG AKU~contactpersonen

Rijswijk, juni 1983

Boekmanstichting-Bibliotheek
Herengracht 415 - 1017 BP Amsterdam
Tel.: 243736/243737/243738/243739

INHOUDSOPGAVE

	blz.
AKU is	5
Ten geleide	7
Werkzaamheden medewerker audio-visuele vorming	8
Werkzaamheden medewerkster dansante vorming	10
Werkzaamheden medewerker dramatische vorming	12
Werkzaamheden medewerker muzikale vorming	14
Werkzaamheden coördinator	16
Conclusies en aanbevelingen	18
Tenslotte	20

AKU is

In 1975 verscheen de nota "Naar een verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming" van de ministeries van CRM en O en W. Een jaar later publiceerde de groep die de beide ministers moest adviseren over de gewenste structuur van de verzorging van de kunstzinnige vorming in ons land:

"Advies verzorgingsstructuur kunstzinnige vorming".

De adviesgroep presenteerde zich onder de naam AKU - deze afkorting is daarna steeds gebruikt.

Het tot stand komen van een regionale verzorgingsstructuur werd in het advies centraal gesteld. In een dergelijke verzorgingsstructuur zouden de begeleidende instellingen voor onderwijs, dienst-verlenende organen voor sociaal cultureel werk en de centra voor kunstzinnige vorming (zoals creativiteitscentra en muziekscholen) moeten samenwerken met betrekking tot het aanbod van kunstzinnige vorming aan scholen en sociaal-culturele instellingen.

In 1979 werd besloten een aantal proefprojecten in het leven te roepen. Deze zogenaamde AKU-projecten zijn bedoeld om de samenwerking tussen bovengenoemde organen te stimuleren en om modellen te ontwikkelen voor vormen van samenwerking. De uitvoering van de AKU-projecten gebeurt in een periode van drie jaar: in augustus 1980 zijn ze gestart - in juli 1983 worden ze afgerond. In die periode wordt door middel van inventarisatie, uitvoering van samenwerkingsprojecten en evaluatie uitgetest welke modellen de meeste kans van slagen hebben.

Voor de inhoudelijke ondersteuning op de verschillende deelgebieden van de kunstzinnige vorming (audio-visueel, beeldend, dans, drama, muziek) konden de AKU-projecten een beroep doen op de landelijke instellingen op deze gebieden. Per instelling was één persoon voor het betreffende vakgebied aanspreekbaar: hij/zij verzorgde de contacten tussen vraag en aanbod. Deze personen waren tot 1 januari 1983 in dienst bij de betreffende landelijke instelling; voor de verdere duur van de projecten zijn zij aangesteld bij het LOKV (Landelijk Ontwikkelingsinstituut voor de Kunstzinnige Vorming). De coördinatie van het werk van de landelijke contactpersonen berustte voor de duur van de AKU-projecten tot 1 augustus 1983 bij Nora Roozmond (voor twee dagen per week); los daarvan is zij voor drie dagen per week inspecteur voor de dramatische vorming bij het ministerie van WVC.

De AKU-contactpersonengroep bestond uit:

Han van Dalen	- voor muziek
René Douma	- voor drama
Olga Dzialiner	- voor dans
André Oudheusden (tot 1 juni 1982)	- voor beeldend
Nora Roozmond	- coördinatie
Chiel Schouwenaar	- voor audio-visueel

juni 1983.

TEN GELEIDE

Hierbij bieden wij - de landelijke contactpersonen voor de inhoudelijke ondersteuning van de AKU-projecten - ons eindverslag aan.

Wij hebben dit verslag geschreven voor degenen die werkzaamheden als landelijk ondersteuner verrichten, voor de beleidsambtenaren van de ministeries van Onderwijs en Wetenschappen en van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, en voor de (al dan niet meer bestaande) besturen van de instellingen waarbij we in dienst waren:

de Stichting Audio-visuele Vorming,
de Landelijke Stichting Beeldende Vorming,
het Dans Pedagogische Centrum,
het Nederlands Centrum voor Amateurtoneel,
de Stichting Onderzoek-en Documentatiecentrum voor de Muziek,
en voor bestuur en medewerkers van het Landelijk Ontwikkelingsinstituut voor de Kunstzinnige vorming.

Vanzelfsprekend hebben we dit verslag daarnaast ook geschreven voor al diegenen die te maken hebben (gehad) met de AKU-projecten:

de AKU-projectgroepen, de AKU-coördinatoren, de landelijke AKU-projectgroepen, de resonansgroep, het Instituut voor Beleid en Onderzoek, de Vereniging voor Creativiteits Ontwikkeling, de Stichting Overleg Muziekscholen, en alle instellingen voor kunstzinnige vorming in de AKU-regio's.

We beogen met dit eindverslag een overzicht te geven van onze werkzaamheden in de afgelopen $2\frac{1}{2}$ jaar. Tevens achten wij het van belang om vanuit onze ervaringen als landelijke contactpersonen voor de inhoudelijke ondersteuning conclusies te formuleren en aanbevelingen voor de toekomst te verwoorden. Wij hebben ernaar gestreefd een en ander zo beknopt en leesbaar mogelijk vorm te geven. Daartoe hebben wij eerst een feitelijk verslag opgenomen van de werkervaringen van de AKU-contactpersonen gedurende de looptijd van het project. Deze werkervaringen vormden ons uitgangspunt om te komen tot meer algemene conclusies en aanbevelingen, die in het tweede deel van het verslag staan. Door het vertrek van de landelijke contactpersoon voor de beeldende vorming naar een andere functie was het ons niet mogelijk in dit eindverslag de werkzaamheden rond de ondersteuning beeldende vorming te beschrijven.

Wij spreken de hoop uit, dat ieder die te maken heeft met het begrip 'landelijke ondersteuning' uit ons eindverslag waardevolle informatie kan halen.

Commentaar op het verslag ontvangen wij gaarne op het adres van het LOKV, Postbus 955, 3800 AZ Amersfoort, gericht aan de AKU-contactpersonen, t.a.v. René Douma.

juni 1983.

N.B.: Waar in het verslag de 'hij'-vorm gebruikt is, verzoeke de lezer ook 'zij' te lezen.

WERKZAAMHEDEN medewerker AUDIO-VISUELE VORMING

In januari 1981 werd ik door de Stichting Audio-visuele Vorming gevraagd landelijk ondersteuner te willen worden in het AKU-project. Vooral omdat het accent kwam te liggen op methodiek-ontwikkeling van de a.v.-vorming in het sociaal-cultureel werk, heb ik 'ja' gezegd. Het was een baan voor $2\frac{1}{2}$ dag per week.

De eerste twee maanden heb ik vooral geïnventariseerd waar iets op a.v.-gebied gebeurde in de AKU-projecten en welke eventuele behoefte aan ondersteuning er was. Via de Stichting Audio-visuele Vorming (SAV) waren er al relaties gelegd met enkele a.v.-consulenten uit AKU-projecten; deze waren wel geïnteresseerd in aanvullende deskundigheid om model-projecten op te starten, te evalueren en te beschrijven, gericht op de a.v.-vorming in het sociaal-cultureel werk. Deze consulenten werkten in Eindhoven en Nijmegen; in beide steden heb ik een intensieve inventarisatie gemaakt van het sociaal-cultureel werk om zicht te krijgen op mogelijkheden van een model-situatie voor de a.v.-vorming.

Er ontstond echter al vrij snel verwarring in de relatie tussen de plaatselijke/regionale projectgroepen en het landelijk ondersteuningsteam. De vraag om ondersteuning diende via de projecten te lopen en niet via contacten met uitvoerende werkers. Wachten op deze vraag zou maanden duimen draaien betekenen; daarom werd vanuit het landelijk team een ondersteuningsaanbod gedaan en ging ik zelf rustig verder met het uitwerken van een aantal modelprojecten in relatie met de a.v.-consulenten. De organisatie, werving en betrokkenheid van de deelnemers was dermate rommelig en onduidelijk, terwijl ook de tegenwerking vanuit de projectgroepen voortduurde, dat geen van de gemaakte opzetten voor een modelproject tot aan het eind is uitgevoerd.

Via het ondersteuningsaanbod kwamen veel vragen om ondersteuning op a.v.-gebied in Noord-Holland, en werd in Zeeland een intensieve kadercursus a.v. voor de consulenten van het Steunpunt opgezet en uitgevoerd. Door regelmatige werkbezoeken en het vertrouwen dat ik in deze provincies zowel van de AKU-coördinatoren als van de diverse begeleiders genoot, kwam mijn aanvullende deskundigheid goed tot zijn recht en was er een doorwerking naar de ontwikkelingen op a.v.-gebied.

Een andere ervaring was, dat ik door de werkbezoeken ook in beeld kwam bij beleids- en plannenmakers, die niet zo direct bij AKU waren betrokken, maar evengoed vele vragen hadden op a.v.-gebied. Zo ontstonden afgeleide werkzaamheden, zoals het verzorgen van lezingen, presentaties, publicaties, hulp bij het aanschaffen van apparatuur, hulp bij het opzetten van activiteiten, cursussen en begeleiding, en hulp bij het samenstellen van een ondersteuningsaanbod a.v.-vorming vanuit het Zeeuws Steunpunt naar het werkveld. Deze afgeleide werkzaamheden namen een belangrijk deel van mijn werktijd in beslag.

Daarnaast werkte ik in opdracht van de SAV aan een methodiek-ontwikkeling sociaal-cultureel werk, die er in tijd nogal bij inschoot.^{x)} Verder maakte ik deel uit van de reguliere staf van de SAV en was aanwezig bij de diverse team- en werkbesprekingen. Hier ondervond ik de nodige steun, hetgeen ook resulteerde in een nota Steunfunctie a.v.-vorming, die mede op mijn aandringen, vanuit de AKU-ervaringen, is samengesteld. Tevens werkte ik mee aan het advies Steunfunctie AK/KV van de AKU-contactpersonengroep.

x) In concept zal dit vóór 1 juli 1983 klaar zijn.

Enige conclusies die ik kan trekken uit mijn ervaringen, zijn:

- de deskundigheid op a.v.-gebied, zowel in de steunfunctie als op eerste-lijns-niveau, is gering en slechts op een handjevol plaatsen in Nederland optimaal;
- de vraag naar ondersteuning en begeleiding op a.v.-gebied is daarentegen zeer groot en er is thans nog onvoldoende kader aanwezig om aan deze vraag te voldoen;
- de meeste effectieve werkwijze als landelijk ondersteuner is gebleken het afleggen van regelmatige werkbezoeken te zijn, waarbij de ondersteuner zowel een duidelijk aanbod voor ogen moet hebben als in staat moet zijn een goede analyse te maken van de situatie ter plekken en het daarbij aanpassen van het aanbod;
- veel meer dan het geschreven woord heeft de persoonlijke relatie met de werkers en de beleidspersonen een duidelijke doorwerking naar de werkvelden;
- zowel methodisch als naar de inrichting van de steunfuncties a.v.-vorming is in het sociaal-cultureel werk sprake van nog maar een aarzelend begin;
- onderlinge uitwisseling van werkervaringen van zowel eerste-lijns-werkers als steunfunctionarissen in een bepaalde regio (zoals dat met betrekking tot de a.v.-vorming in Noord-Holland gebeurde) werkt zeer stimulerend en ondersteunend;
- als landelijk ondersteuner heb ik veel meer een 'plaatselijk'-regionale aanpak en benadering voor ogen door middel van regelmatig werkbezoek dan massale landelijke congressen en/of studiedagen;
- werk aan de basis legt de beste fundamenten voor de toekomst!!! (en zo is het).

Chiel Schouwenaar.

WERKZAAMHEDEN medewerkster DANSANTE VORMING

Op 1 januari 1981 startte ik mijn werkzaamheden als parttime-medewerkster ($2\frac{1}{2}$ dag per week) dans voor de AKU-projecten. Allereerst maakte ik een kennismakingsronde langs de AKU-projectplaatsen. Daarbij kwam al snel aan het licht, dat er op korte termijn geen ondersteuningsvragen op het gebied van dans gesteld zouden worden.

Samen met de AKU-contactpersonengroep heb ik het boekje 'ondersteuningsaanbod AKU-contactpersonengroep' samengesteld. Daarna ben ik gestart met de research naar het gehele dansgebeuren in Nederland. Zo heb ik een enquête gehouden onder dansdocenten bij muziekscholen en creativiteitscentra, voorstellingen bijgewoond van educatieve dansgezelschappen en vergaderingen bijgewoond van onder andere het Dans Pedagogisch Centrum, dansconsulenten, werkgroepen dans van de Vereniging voor Creativiteits Ontwikkeling (VOO) en de Stichting Overleg Muziekscholen (SOM). Uit het onderzoek is tenslotte de brochure 'Dans in Doorsnee' ontstaan, die dit jaar (1983) zal verschijnen.

Voor AKU-Noord-Holland heb ik een stuk over dansante vorming geschreven: 'Dansen is een feest'. Het is gepubliceerd in het AKU-INFO van Noord-Holland (nr. 2).

Voor AKU-Zeeland heb ik een vragenlijst gemaakt teneinde een inventarisatie te krijgen van knelpunten en behoeften aan ondersteuning op het terrein van de amateuristische dansbeoefening in de provincie.

Eind 1981 zijn wij (contactpersonengroep AKU) gestart met het opstellen van het advies 'Steunfunctie amateuristische kunstbeoefening/kunstzinnige vorming'. Nadat het concept door de respectievelijke achterbannen was becommentarieerd werd een en ander door ons bijgesteld. In december 1982 is de tekst van het advies vastgesteld; het zal in de loop van 1983 verschijnen.

In 1982 verzocht Leo Vroman (coördinator AKU-project Noord-Holland) mij ondersteuning te verlenen bij het ontwikkelen van een muziek-dans-project ten behoeve van het sociaal-cultureel werk. Eind januari 1983 was het project gereed om aangeboden te worden. Samen met een dansdocente van het creativiteitscentrum Komma in Zaandam, een muziekdocente van de muziekschool in Zaandam en een muziekdocente die ervaring heeft met muziek in het sociaal-cultureel werk, heb ik aan dit project gewerkt. Helaas schreven er te weinig deelnemers op in, zodat het tot op heden niet is uitgevoerd. Het is de bedoeling, dat het project volgend seizoen in het aanbod van Komma en de muziekschool opgenomen wordt.

In 1982 ontvingen wij (contactpersonengroep AKU) vragen vanuit het sociaal-cultureel werk naar audio-visueel materiaal over kunstzinnige vorming. In overleg en in samenwerking met Nora Roozmond, René Douma, Annelies Roodnat (landelijk ondersteuningsteam Secu-projecten), Leo Vroman en Marjolein Stemers (vanaf jan. 1983; werkzaam bij het LOKV) heb ik meegewerkt aan de research hiervoor. Het tot nu toe gevonden (bruikbare) materiaal wordt geïnventariseerd en aan de Projectenbank van het LOKV doorgegeven.

In het dansconsulenten-overleg (een overleg tussen de dansconsulenten die op verschillende plaatsen in het land werkzaam zijn) is een voorlopige taakomschrijving dansconsulent opgesteld, in samenwerking met de inspectrice dans Ineke Sluiter; deze taakomschrijving is toegestuurd aan personen en instellingen die zich op het gebied van de dans manifesteren. Wij gingen er vanuit, dat de genoemde taakomschrijving een discussie zou losmaken bij de geadresseerde personen en instellingen. Uit uiteenlopende reacties (die ik als coördinator van het dansconsulenten-overleg tot op heden nog ontvang) blijkt, dat onze opzet geslaagd is; velen reageren

instemmend op onze suggestie een studiedag te organiseren.

Sinds 1982 maak ik deel uit van de werkgroep dans van en voor kinderen van culturele minderheden. De groeiende belangstelling voor interculturele projecten binnen het onderwijs alsmede hier en daar ook in het sociaal-cultureel werk maken het noodzakelijk dansen te verzamelen van de verschillende culturele minderheidsgroepen in Nederland. Onze werkzaamheden richten zich erop materiaal te verzamelen dat in de school en in het clubhuis gebruikt kan worden. Wij stellen ons voor het verzamelde materiaal te testen en toepasbaar te maken voor volksdanskader en leerkrachten.

Een deel van mijn ondersteunende taak bestaat uit het adviseren en begeleiden van dansdocenten in diverse werksituaties. Het geven van informatie over landelijke ontwikkelingen op velerlei gebied en het helpen ontwikkelen van een deelschoolwerkplan met de dansconsulente in Apeldoorn zijn een paar aspecten van mijn werk.

Sinds kort ben ik bezig met de research voor een brochure waarin beschrijvingen van verschillende dansprojecten in Nederland worden opgenomen.

Tijdens de NSKV-conferentie in 1982 over de begeleiding van de kunstzinnige vorming en het beleid daaromheen, was informatie uit de AKU-projecten één van de conferentie-onderwerpen. De contactpersonengroep AKU heeft hieraan zijn medewerking verleend.

Begin april 1983 werd ik door Kunstzinnige Vorming Onderwijs (KVO) in Den Helder gevraagd ondersteuning te verlenen bij het organiseren van een introductiedag dansante vorming voor zowel het basis-als het voortgezet onderwijs, in de maand augustus of september 1983.

Olga Dzjaliner.

WERKZAAMHEDEN medewerker DRAMATISCHE VORMING

Als start heb ik (vanaf 1 november 1980 voor 2½ dag per week in dienst) een aantal oriënterende werkbezoeken afgelegd bij de verschillende AKU-projecten. Uit deze bezoeken werd al vrij snel duidelijk, dat er vanuit deze projecten het eerste jaar geen inhoudelijke vragen om ondersteuning zouden komen, aangezien alle projecten zich in een inventariserende fase bevonden, waarbij de inhoud van de diverse vakdisciplines voor de kunstzinnige vorming niet aan de orde kwamen.

Tevens bleek mij uit bezoeken aan de instellingen voor kunstzinnige vorming die betrokken zijn bij de AKU-projecten, dat er in die beginperiode nauwelijks werd nagedacht over AKU, en dat deze instellingen normaal programmeerden, zonder dat het AKU-project daarbij een rol speelde. Het werd ook snel duidelijk, dat de AKU-experimenten een structurele invulling gingen krijgen, en dat pas later de inhoud daarbij een rol ging spelen.

Dit was de reden, dat wij als AKU-contactpersonengroep besloten een ondersteuningsaanbod te doen aan de AKU-projecten en aan de daarbij betrokken instellingen voor kunstzinnige vorming. Per vakgebied werd een aanbod geformuleerd, en gebundeld leverde dat 'het ondersteuningsaanbod AKU-contactpersonengroep' op.

Na het uitkomen van dit boekje werd contact gezocht met diverse instellingen voor kunstzinnige vorming binnen de AKU-projecten. Voor drama had dit tot gevolg, dat de Stichting Kunstzinnige Vorming Eindhoven (SKVE) de vraag formuleerde naar een onderzoek naar de relatie van de SKVE, als een instituut voor kunstzinnige vorming, met het Brabants Centrum voor Amateurtoneel (BCA) te Tilburg. Door de praktijk-vergelijkingen en gesprekken met de diverse docenten die het aanbod van beide instellingen verzorgen, kon helderheid worden geschapen over een uiteindelijke taakafbakening van beide instituten. Deze gegevens konden worden gebruikt in het kader van de steunfunctie-ontwikkeling in de provincie Brabant.

Uit bovenstaande activiteiten zijn een aantal werkervaringsgegevens te distilleren, die van belang kunnen zijn voor de invulling van een landelijke steunfunctie; zie hiervoor deel II: Conclusies en aanbevelingen.

Verder heb ik in het kader van deze functie een aantal studiedagen, congressen en conferenties meegemaakt, zowel specifiek voor drama als meer algemene die gericht zijn op kunstzinnige vorming. Ook hieruit zijn een aantal ervaringsgegevens te distilleren die van belang kunnen zijn bij de invulling van een landelijke steunfunctie:

- mijn persoonlijke overtuiging ten aanzien van dit onderwerp is, dat doe-congressen, -studiedagen en -conferenties als het gaat over kunstzinnige vorming méér rendement opleveren voor deelnemers dan praat- en discussie-congressen, studiedagen en conferenties;
- workshops werken beter dan lezingen;
- spel werkt beter dan een forum;
- een presentatie/opvoering werkt beter dan een discussiestuk;
- het is en blijft uitermate vervelend om dagdelen achter elkaar al dan niet in subgroepjes te praten over kunstzinnige vorming.

Vanuit een vraag van het AKU-project Noord-Holland zijn we begonnen met het verzamelen van audio-visueel materiaal over kunstzinnige vorming in het sociaal-cultureel werk. Tijdens dit verzamelen bleek ons, dat er bijzonder weinig materiaal vastligt over proces-gericht werken met kunstzinnige vormings-middelen dat gebruikt kan worden als voorbeeld-materiaal.

Tijdens het werken in AKU-verband werd ons ook steeds duidelijker, dat steunfuncties in den lande voornamelijk op structurele argumenten ontwikkeld werden, terwijl wij nauwelijks konderen constateren, dat vanuit inhoudelijke argumenten steunfuncties regionaal of plaatselijk werden vormgegeven.

Wij zagen het als onze taak om dit gedeelte van de ontwikkeling van de steunfunctie voor onze rekening te nemen; we hebben alle door ons geformuleerde inhoudelijke argumenten die bij het invullen van een steunfunctie een rol spelen, op een rijtje gezet en zijn zodoende tot een advisering gekomen: Steunfunctie amateuristische kunstbeoefening / kunstzinnige vorming. In de loop van 1983 zal het advies uitkomen.

Vanaf september 1982 tot mei 1983 heb ik me bezig gehouden met het inhoudelijk coördineren en opzetten van een aantal projecten kunstzinnige vorming in het sociaal-cultureel werk binnen het AKU-project Eemland, samen met de consultants kunstzinnige vorming van twee creativiteitscentra en een muziekschool uit deze regio.

Uit deze ervaring en andere blijkt, dat veel consultants, als het gaat om werkzaamheden binnen het sociaal-cultureel werk, begeleiding en bijscholing nodig hebben bij het uitoefenen van hun taak.

René Douma.

WERKZAAMHEDEN medewerker MUZIKALE VORMING

In de werkzaamheden die ik in de loop van de AKU-tijd (voor 5 dagen per week in dienst) heb verricht, doet zich een opvallende verschuiving voor. Tijdens het eerste half jaar hadden informatie-inwinning en kennis-making in de projectplaatsen en de werkvelden een groot overwicht. Daarna, in het tweede half jaar, staat problematiek van intern-organisatorische aard centraal: de projectmedewerkers van SECU, AKU en MUPO (MUPO= muziek en primair onderwijs) zullen worden 'overgeheveld' naar de 'papieren' stichting SODVM (Stichting Onderzoek- en Documentatiecentrum Voor Muziek), en bespreken en beschrijven dientengevolge uitgebreid voorwaarenden en konsekwenties. Daarnaast stel ik een uitgebreide rapportage op van de tot dan toe verrichte werkzaamheden en de knelpunten die daaruit aan het daglicht traden.

De informatie-inwinning geschiedt steeds meer in de werkvelden, de AKU-projectplaatsen worden veel minder bezocht: men heeft geen belangstelling. De contactpersonengroep stelt, bij gebrek aan ondersteuningsvragen, een ondersteuningsaanbod samen, waarop amper zal worden gereageerd.

In de eerste helft van 1982 verdwijnen de projectplaatsen nog meer uit het zicht, hoewel enige eenvoudige werkzaamheden door mij worden verricht voor de projecten Noord-Holland en Zeeland. Bij gebrek aan werk leg ik bezoeken af bij de comparanten van de SODVM om te onderzoeken of zij wellicht in de AKU-sfeer passende werkzaamheden voor me hebben. Uiteindelijk kiest het SODVM-bestuur voor een onderzoek naar de kwaliteit en kwantiteit van concerten door kleine ensembles en projecten muzikale vorming in het basisonderwijs en het sociaal-cultureel werk. (Onder invloed van het ministerie van CRM zal een totaal gewijzigde opzet van dit onderzoek pas in november 1982 van start kunnen gaan). Ik maak een eerste opzet voor dit onderzoek. Het personeelsoverleg van het LOKV i.o. komt tot stand en begint veel tijd te vragen. De contactpersonengroep maakt een begin met zeer intensieve werkzaamheden aan een advies-discussiestuk over de steunfunctie kunstzinnige vorming.

In het laatste half jaar van 1982 staan voor mij vier onderwerpen centraal:

1. uitgebreide werkzaamheden en veelvuldig vergaderen van het personeelsoverleg LOKV i.o.;
2. verdere werkzaamheden aan het steunfunctie-advies: vooral aan het geschrevene over muzikale vorming moet veel worden gesleuteld, teneinde de opvattingen van de contactpersonengroep zoveel mogelijk in overeenstemming te brengen met die van het bestuur van de SODVM;
3. er is een aanzet tot een projectbeschrijving muzikale vorming in het sociaal-cultureel werk in Ede-Wageningen;
4. ik verricht veel werkzaamheden aan wat uiteindelijk het onderzoek 'concerten/projecten' is geworden: een tiental interviews.

Begin 1983 worden de werkzaamheden aan het steunfunctie-advies afgerond, vinden (tot mijn terugtreden) nog enige vergaderingen van de ondernemingsraad LOKV i.o. plaats, en wordt de overige tijd besteed aan de interviews en de uitwerking daarvan.

Op andere wijze gezegd: het contact met de AKU-projectplaatsen neemt in de loop der tijd steeds af, terwijl afgeleide werkzaamheden en informatie-verstrekking en -inwinning vrij constant blijven (hoewel verschuivend van aard). Het werk 'voor derden' daarentegen neemt steeds toe: alles wat met de SODVM samenhangt en het personeelsoverleg LOKV i.o. Bij dit alles is er nooit sprake van eerste-lijnswork, zelden van tweede- en overwegend van derde-lijnswork.

Contacten:

1. De contacten met de AKU-projectplaatsen zijn steeds teleurstellend geweest. Ik had niet het gevoel welkom te zijn: men stelde slechts node een zeer klein aantal en snel afhandelbare ondersteuningsvragen en ging niet op enig aanbod in. De wijze van aanstelling van de leden van de contactpersonengroep leidde al meteen tot onvrede bij de AKU-projecten, welk ongenoegen nooit is overwonnen.
2. Het veertigtal vergaderingen van de contactpersonengroep vonden in een zeer collegiale, waar nodig ontspannen en vriendschappelijke sfeer plaats. In uitstekende en prettige samenwerking ontstonden het 'aanbod' en het advies over de steunfunctie. Men besprak elkaars werkzaamheden en problemen, ondersteunde elkaar zonder zich op elkaars gespecialiseerde terrein te begeven. De verschillen in opvatting ten aanzien van de kunstzinnige vorming die bestaan tussen muzikale vormers en vormers in de andere disciplines, plaatste mij vaak tussen twee vuren. De daaruit voortvloeiende problematiek werd door de groep en de coördinator uitstekend opgevangen.
3. In het begin was er meer dan een half jaar uitsluitend contact met het bestuur van de SODVM via de secretaris, wat frustrerend is in een aanvangsperiode. Daarna, toen het SODVM 'body' moest krijgen in verband met de komende opname in het LOKV, begon de samenwerking stroef op gang te komen en verbeterde allengs steeds meer. Van inhoudelijke ondersteuning door het bestuur is echter ok in 1982 onvoldoende sprake geweest. In 1983 werd de SODVM, wegens overgang naar het LOKV, geliquideerd.
4. In het personeelsoverleg van het LOKV i.o. was ik vertegenwoordiger van de aangehangen projecten (AKU, SECU, MUPO).
5. Met mijn vijf collega's in de SODVM heb ik zonder uitzondering altijd goed kunnen samenwerken. Onderling werden op bevredigende en vriendschappelijke wijze vele ervaringen uitgewisseld en bediscussieerd, en problemen (ook persoonlijke) op sympathieke wijze besproken.

Han van Dalen.

WERKZAAMHEDEN COÖRDINATOR

Vanaf september 1980 heb ik twee dagen per week coördinerende werkzaamheden verricht voor de landelijke ondersteuners ten behoeve van de AKU-projecten, later AKU-contactpersonengroep genoemd.

De activiteiten zijn te onderscheiden in:

- interne werkzaamheden
- externe werkzaamheden
- afgeleide werkzaamheden.

Onder interne werkzaamheden versta ik die activiteiten die ik verricht heb binnen de AKU-contactpersonengroep ten dienste van die groep. Activiteiten die gedurende de hele AKU-periode (ruim $2\frac{1}{2}$ jaar) in eenzelfde sterkte aanwezig waren, waren het verzorgen van de verslagen van de vergaderingen van de groep, het verzorgen van de correspondentie met de AKU-projecten en de landelijke instellingen en het verzorgen van de aanvraag en verspreiding van literatuur, nota's e.d. voor de leden van de groep.

In de eerste $1\frac{1}{2}$ jaar lag er een accent op het zorg dragen voor de financiering van de landelijke instellingen waarbij de leden van de contactpersonengroep in dienst waren, voor de intentieverklaring tot samenwerking, en op het eerste samenwerkingsproduct van de groep: het ondersteuningsaanbod. Wat dit laatste betreft: het was mijn taak het aanbod van de leden van de groep (tekstueel) op elkaar af te stemmen.

In deze periode onderhoud ik contacten met mijn collega-coördinator van het Secu-ondersteuningsteam, en bereid samen met hem een vergadering voor van de twee teams.

Vanaf begin 1982 komt er in mijn werkzaamheden een sterk accent te liggen op het coördineren/ op elkaar afstemmen van de teksten van de leden van de groep voor het advies over de steunfunctie amateuristische kunstbeoefening/kunstzinnige vorming. Een extra-taak die er voor mij bij komt, is het verzorgen van de tekst voor de beeldende amateuristische kunstbeoefening. Per 1 juni '82 was er geen contactpersoon meer voor de ondersteuning van de beeldende vorming. Dit hield in, dat ik in overleg met de directeur van de LSBV (Landelijke Stichting Beeldende Vorming) het materiaal verzamelde en ordende voor de tekst over a.k.-beeldend in het advies.

In het najaar van 1982 + het voorjaar van 1983 besteed ik, samen met Han van Dalen, veel tijd aan de eindredactie van het advies; daarna voer ik de gesprekken over vormgeving en productie. Het streven en de verwachting is, dat het advies over de steunfunctie amateuristische kunstbeoefening/kunstzinnige vorming in juni 1983 uitgebracht zal worden.

In april 1983 zijn de werkzaamheden gestart voor het maken van dit eindverslag: voor mij houdt dat in - het coördineren/op elkaar afstemmen van de teksten van de groepsleden + het verzorgen van de productie.

Wat de externe werkzaamheden betreft: daaronder versta ik die activiteiten die ik buiten de AKU-contactpersonengroep verricht heb ten dienste van die groep en van andere betrokkenen binnen het AKU-gebeuren.

Gedurende de hele periode heb ik op vrijwel eenzelfde sterkte de volgende activiteiten verricht: het onderhouden van contacten met de coördinatoren van de AKU-projecten, met de coördinator van het samenwerkingsproject in Drente, met de NSKV (later LOKV) en de Kultuurdienst, met de VCO, in een wat later stadium met de coördinator van het samenwerkingsverband Ede-Wageningen en met die van het Gelders Rivierengebied. Binnen de contactpersonengroep bracht ik van deze contacten mondeling of schriftelijk verslag uit.

Steeds terugkerende zaken waren ook: het voeren van overleg met beleidsambtenaren van O en W en CRM (WVC) en met de medewerkers van het Instituut voor Beleid en Onderzoek.

Onder afgeleide werkzaamheden versta ik die activiteiten die ik buiten de AKU-contactpersonengroep verricht heb ten dienste van personen/instellingen die niet direct betrokken zijn bij het AKU-gebeuren.

Dat waren de volgende activiteiten:

1. Het verschaffen van informatie over het geheel van de AKU-projecten aan studenten van het Instituut voor Theaterwetenschappen te Utrecht;
2. Het verschaffen van informatie over mogelijke samenwerkingsmodellen aan de Werkschuit en het Instituut voor Dramatische Vorming te Amsterdam;
3. Het leiden van de AKU-werkgroep op de NSKV-conferentie over Beleid Begeleiding Kunstzinnige Vorming + het verzorgen van het materiaal voor de informatiebundel + het schrijven van het verslag van het AKU-deel van de conferentie.

Mijn waarnemerschap in de landelijke projectgroep onderwijs en (tijdelijk) in de resonansgroep heb ik verricht vanuit mijn andere functie (voor drie dagen per week inspecteur voor de dramatische vorming bij het ministerie van W.V.C.). Ik heb dit waarnemen als zinvol ervaren in relatie met mijn coördinatorschap van de AKU-contactpersonengroep.

Enige opmerkingen over mijn ervaringen als coördinator:

- . Wat betreft de interne coördinatie: het eerste jaar (1981) stond in het teken van het op elkaar afstemmen van vijf totaal verschillend gestemde mensen, met vijf verschillende vakdisciplines. Dat was niet makkelijk; het heeft van mij veel bemiddelen, discipline en zorgvuldigheid gevraagd. Ik heb dat als een positieve zaak ervaren. Vanaf januari 1982 ging de interne coördinatie makkelijker: de afstemming was voor een groot deel gevonden. Het gezamenlijk werken aan producten heeft dat proces zonder meer versneld. Mijn rol als 'bemiddelaar' tussen ideeën en teksten heb ik met plezier ingevuld.
- . Wat betreft de externe zaken: het eerste jaar stond in het teken van 'verkenning'; ik heb daar met tamelijk hoge verwachtingen veel energie in gestoken: ik wilde graag informatie verwerven en doorspelen. Ik ben daarin in het eerste jaar wat teleurgesteld; een en ander ging ingewikkelder, zwaarder, moeizamer dan ik - na zoveel jaren van AKU-voorbereidingen - gehoopt en verwacht had. De tijd die ik in alle externe contacten gestopt heb, vind ik zonder meer goed besteed: de oriëntatie was noodzakelijk. Vanaf januari 1982 moest ik meer aandacht besteden aan 'bemiddelende' zaken tussen de AKU-contactpersonen en de extern betrokkenen. Ook die tijdsbesteding waardeer ik positief.
- . Wat betreft de afstemming tussen de interne coördinatie, de externe zaken en mijn eigen functioneren (voor twee dagen per week coördinator bij het AKU-gebeuren en voor drie dagen per week inspecteur...): ik heb steeds een beroep kunnen doen op de beleidsambtenaren van O en W en CRM/WVC en de medewerkers van het Instituut voor Beleid en Onderzoek, als ik met vragen/problemen zat. Ik heb het als zeer positief ervaren, dat ik me gesteund voelde door dit 'referentiekader'.

Nora Roozmond.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Na het overzien van onze werkzaamheden als landelijke contactpersonen voor de inhoudelijke ondersteuning in de AKU-projecten komen wij gezamenlijk tot de volgende conclusies:

1. In eerste instantie hebben wij ervaren, dat er geen vraag om landelijke ondersteuning bestond, met uitzondering van de audio-visuele vorming. Zo de vraag er al was, dan richtte zij zich op één discipline.

De reden waarom de vraag wél aanwezig was bij de audio-visuele vorming, is waarschijnlijk, dat het werken met a.v.media actueel is en in toenemende mate gehanteerd wordt, terwijl de deskundigheid, zowel technisch als methodisch, vrijwel ontbreekt.

2. Ondersteuningswerk ontstaat via persoonlijke contacten.
3. Als de relatie tussen de landelijke ondersteuners en de beleidsverantwoordelijke mensen in de steunfunctie goed is, dan heeft de landelijke ondersteuning een goede doorwerking: de steunfunctionarissen (tweede-lijns-werkers) worden zowel ondersteund door de eigen beleidsverantwoordelijke mensen als door de landelijke ondersteuners.
4. Als de relatie tussen de landelijke ondersteuners en de beleidsverantwoordelijke mensen in de steunfunctie een negatieve is, dan heeft dat ook een negatief effect op de positieve rechtstreekse relatie die er eerst was tussen de steunfunctionaris(sen) en de landelijke ondersteuner(s); deze wordt dan verstoord.

Elementen die van belang zijn in de relatie tussen de landelijke ondersteuners en de beleidsverantwoordelijke mensen in de steunfunctie:

- . de mate van vertrouwen die men in elkaar heeft
 - . de manier van presenteren
 - . de methode van aanbod van de landelijke ondersteuner
 - . de meerwaarde die de landelijke ondersteuner moet hebben.
5. De scheiding tussen muziek en de andere disciplines is zeer groot, zowel in de optiek op de inhoud van de kunstzinnige vorming als in de structurele aspecten.
 6. Er is geen enkele kunstvakopleiding voor audio-visuele vorming. Het gevolg is, dat a.v.-docenten weinig in handen hebben wat betreft de methodiekontwikkeling van hun vak.
 7. Het bestaande audio-visueel materiaal ter informatie naar het sociaal-cultureel werk over de inhoud van de kunstzinnige vorming is merendeels beneden een kwalitatieve norm.
 8. Veel steunfunctionarissen (tweede-lijns-werkers, consultants) zijn in onvoldoende mate toegerust voor het werk dat zij verwacht worden te doen.
 9. Er is geen adequate opleiding voor steunfunctionarissen.
 10. Uitwisselingsmomenten tussen steunfunctionarissen per vakdiscipline zijn belangrijke leerervaringen ten aanzien van de inhoud en de inrichting van de steunfunctie.

Op grond van voorgaande conclusies, onze ervaringen en ideeën komen we gezamenlijk tot de volgende aanbevelingen voor personen die als landelijk ondersteuner voor een van de vijf kunstvakdisciplines (audio-visueel, beeldend, dans, drama en muziek) werken:

1. In de communicatielijns tussen landelijke ondersteuning en plaatselijke/regionale instellingen dienen de landelijke ondersteuners constant feeling te houden: je moet er regelmatig zijn, laat zien wat je te bieden hebt, gratis en voor niks. Ga op stap met een concreet aanbod, met concreet materiaal.
2. Als landelijk ondersteuner moet je een goede analyse kunnen maken van de betreffende plaatselijke, regionale situatie.
3. Je moet kijken hoe de praktijk eruit ziet, voordat je met conclusies en/of inzichten komt; (onderzoeks)materiaal moet ontwikkeld worden door contacten met personen en het bijwonen van activiteiten in de betreffende plaats/regio.
4. De criteria voor de benoeming van steunfunctionarissen (tweede-lijns-werkers, consultants) moeten duidelijker gehanteerd worden.
5. Er moeten bijscholings- en begeleidingsmodellen voor steunfunctionarissen ontwikkeld worden.
6. Er bestaat een grote behoefte aan methodiekontwikkeling voor tweede-lijns-werkers voor audio-visuele vorming en dansante vorming; hiertoe dienen initiatieven ontplooid te worden.
7. Er moet onder deskundige begeleiding goed voorbeeld-a.v.-materiaal ontwikkeld worden over de plaats van de kunstzinnige vorming in het sociaal-cultureel werk.
8. In een landelijk ondersteuningsinstituut dient er ten aanzien van de begripsbepaling kunstzinnige vorming inhoudelijke overeenstemming te zijn tussen de vertegenwoordigers van de verschillende vakdisciplines.
9. De landelijk ondersteuner dient vakinhoudelijk gesteund te worden vanuit de (landelijke) organisatie waarbij hij in dienst is. Hij moet zich gesteund weten door een vakinhoudelijk werkplan waarop hij vanuit praktijkervaringen (tevens) beïnvloedend kan inwerken.
10. Het LOKV heeft als taak inhoudelijke informatie en steun te verschaffen aan beleidsmakers bij de inrichting van regionale steunpunten.

Graag willen wij naast bovenstaande conclusies en aanbevelingen van algemene aard ook onze conclusies en aanbevelingen vermelden die we gezamenlijk geformuleerd hebben over het werken van vijf mensen met ieder een verschillende vakdiscipline en de plaats van een coördinator daarbij:

A. Over vijf mensen met ieder een verschillende vakdiscipline:

1. Een voorwaarde voor gezamenlijk functioneren is: het openstaan voor elkaar, het hebben van werkelijke interesse in de anderen zijn vakgebied.
2. Laat de ander in zijn waarde; laat het vak van de ander in zijn waarde.
3. Geef steun aan elkaar.
4. Zoek samen naar overeenstemming over inhoudelijke zaken.

5. Zorg voor gezamenlijk relativeren, ontspannen.
6. Heb niet de pretentie, dat je vanuit een goed gezamenlijk werken met de vier andere disciplines de inhoudelijke groei binnen je eigen vak krijgt.
7. Besteed aandacht aan je 'eigen achterban' voor wat betreft de inhoudelijke groei binnen je eigen vak.
8. Besteed je energie niet aan 'buiten-zaken', laat dat aan de coördinator over.

B. Over de coördinator:

9. een coördinator dient aandacht te hebben voor het 'verhaal' van ieder lid van de groep.
10. Een coördinator dient ieder in zijn waarde te laten.
11. Een coördinator dient de ander tot zijn recht te laten komen.
12. Een coördinator moet zich (zijn ideeën, plannen, idealen) kunnen inhouden.
13. Hij moet de anderen vanuit een positieve houding benaderen.
14. Hij dient solidair te zijn met de persoonlijke problematiek van de afzonderlijke leden van de groep.
15. Hij dient te blijven zoeken naar datgene wat wél mogelijk is.
16. Hij dient een kristallisatiepunt te zijn.
17. Hij dient grote aandacht te besteden aan 'buiten-contacten'.
18. Hij moet verantwoordelijkheden laten waar ze zijn.

TENSLOTTE

Wij hopen, dat onze aanbevelingen geconcretiseerd kunnen worden en dat dit eindverslag daaraan een bijdrage levert.

De AKU-contactpersonengroep: Han van Dalen (muziek)
 René Douma (drama)
 Olga Dzialiner (dans)
 Nora Roozmond (coördinatie)
 Chiel Schouwenaar (audio-visueel)

juni 1983.

Produktie: afdeling Voorlichting van het ministerie van
Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur